

Το βιβλίο αυτό, μαζί με τη "Χαμοζωή" και τους "Αιχμάλωτους", αποτελεί το δεύτερο και κεντρικό μέρος μιας τριλογίας. Τα τρία αυτά πεζογραφήματα διατηρούν πάντα την αυτοτέλειά τους, ωστόσο μυστικοί δεσμοί τα δείχνουν καθώς ένα τριαδικό πρόσωπο μιας ακομμάτιαστης, ενιαίας ζωής: αποτελούν μια τριλογία που δεν την οργάνωσε η σκέψη αλλά η τύχη. Η "Χαμοζωή" είναι τα βασανισμένα χρόνια της παιδικής ηλικίας κατά την περίοδο των Βαλκανικών πολέμων, περίοδο εθνικής ανάτασης και ευφορίας.

Η "Αστροφεγγιά" είναι η ιστορία της διαψευσμένης και απροσανατόλιστης εφηβείας στην περίοδο της μεγαλοϊδεάτικης αυταπάτης, της καταστροφής και της ψευδεπίγραφης ειρήνης. Οι "Αιχμάλωτοι" είναι η περιπέτεια του καταχτυπημένου ώριμου άντρα κατά την περίοδο του Ελληνοϊταλικού πολέμου και του αντιφασιστικού αγώνα. Με φόντο τα ιστορικά γεγονότα που περνούν περιθωριακά στη ζωή των ηρώων του, ο Ι. Μ. Παναγιωτόπουλος περιγράφει τη μοίρα των φτωχών, εργατικών ανθρώπων, που δεν ορίζουν αλλά ορίζονται από τις καταστάσεις. Έχοντας επίγνωση της "ανηρωικής" ζωής τους επιδίδονται σ' έναν αγώνα εσωτερικό, και γι' αυτό πιο απελπισμένο, που η μόνη του σχέση με τις εξωτερικές καταστάσεις είναι πως καθορίζεται καίρια απ' αυτές. Έτσι, οι δεσμοί τους με τα περιστατικά της καθημερινής ζωής γίνονται δεσμά. Στην τριπλή αυτή αιχμαλωσία, στον εαυτό τους, στους άλλους ανθρώπους και στο ιστορικό πεπρωμένο, τα πρόσωπα της τριλογίας δεν αντιπαραθέτουν τον αγώνα της αλλαγής, αλλά της προσαρμογής. Για τούτο και το δράμα τους δεν οφείλεται στη σύγκρουση με το περιβάλλον, αλλά στην αυτοσυνειδησία. Την απαισιόδοξη αυτή προοπτική φωτίζει μια αισιόδοξη, όσο και απόμακρη χαραγματιά, που ξανοίγεται μέσα στην ίδια τη συνείδηση, και είναι ακριβώς η αισιόδοξη αδυναμία προσαρμογής και αποδοχής.